

Склади цих злочинів увійшли до кримінальних законодавств більшості країн світу, що вперше відокремило в самостійний розділ злочини проти безпеки людства та міжнародного правопорядку. Однак, незважаючи на всі заходи, що вживаються, в окремих проявах ці злочини мають місце і до тепер. Отже, саме існування такого виду злочинів потребує більш детального їх вивчення.

У міжнародному праві зазначені злочини визнано такими, що підривають основи міжнародних відносин і становлять загрозу для всього людства в цілому, тобто є найбільш небезпечними в світі. Можна погодитися із визначенням злочинів проти миру та безпеки людства, яке міститься у пояснювальній записці до Римського статуту Міжнародного кримінального суду: це є «найбільш ненависними злочинами, бо являють собою серйозний руйнівний вплив на людську гідність, принижують та спричиняють деградацію особистості». Суд володіє юрисдикцією щодо таких злочинів, як геноцид; злочини проти людства; військові злочини; злочини агресії.

Характерною рисою для злочинів проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку можна назвати їх міжнародний характер. Очевидним є те, що проти злочинів міжнародного характеру жодна держава світу не може вести самостійно боротьбу. Багато держав намагається вирішити цю проблему шляхом укладення відповідних міжнародно-правових договорів. Важливою особливістю таких злочинів є те, що вони не мають строку давності, тобто покарання особи (осіб) за вчинені злочини проти миру та безпеки людства можуть відбутися через будь-який термін після їх вчинення.

На наш погляд, М. Ш. Бассіоні дуже чітко визначає термін «злочини проти людства», який, за його словами, об'єднує всі звірства, вчинені у значних масштабах. Злочини проти людства певним чином «зміщуються» зі злочинами проти миру і військовими злочинами. Але злочини проти людності юридично відрізняються від військових злочинів саме тим, що вони застосовуються не тільки в контексті «війни», бо «час війни і миру для вчинення цих злочинів не має значення».

Слід зазначити, що злочини проти людства можуть бути вчинені як під час збройного конфлікту, так і у мирний час. Важливе значення для кваліфікації злочинів проти миру та безпеки людства має те, скоєні вони у мирний час чи в період воєнного конфлікту. Насамперед це характерно для кваліфікації військових злочинів, прикладами чого є рішення Токійського і Нюрнберзького трибуналів. Але в міжнародних актах підкреслюється, що юридична кваліфікація актів геноциду як злочину проти миру і безпеки людства (людності) не залежить від того, у мирний чи воєнний час він мав місце. Таким же чином із позицій міжнародного права кваліфікується й екоцид, який може розглядатися як воєнний злочин, якщо він застосовується як засіб ведення війни (ст. 8 Римського Статуту), так і у мирний час, коли цей злочин ставить під загрозу фізичне існування окремих країн, територій, невизначене коло осіб.

Багаторічні зусилля світового співтовариства призвели до того, що цей вид злочинів визнали найбільш небезпечним для всього людства. Як зазначає низка вчених, складність даного питання полягає і в тому, що на міжнародному рівні не існує чітких критеріїв змісту міжнародних злочинів і злочинів міжнародного характеру. Ці злочини мають багато різних назв, вони можуть бути і «конвенційними злочинами», «кримінальними злочинами міжнародного характеру», «злочинами, що порушують міжнародний правопорядок» тощо.

Організація Об'єднаних Націй багато років поспіль докладає зусиль щодо недопущення вчинення злочинів проти людства. Так, на шостій сесії Комісії ООН з попередження злочинності і кримінального судочинства, яка відбулася 28 квітня 1997 року, було прийнято спеціальну резолюцію «Міжнародне співробітництво з питань кримінального права». Зокрема, там пропонувалося державам-учасницям прийняти низку необхідних заходів з метою вдосконалення участі держав у системі міжнародної співпраці. Мається на увазі застосування принципу «або видай або суди» (*aut dedere aut judicare*), який забезпечує у непрямій формі правозастосовну функцію на міждержавному рівні.

Першоджерелами щодо характеристики таких злочинів у міжнародному праві стали статuti військових трибуналів таких, як: Нюрнберзький (1945 року), Токійський (1946 року), статuti міжнародних кримінальних трибуналів по Югославії (1993 року), Руанді (1994 року) та Римський Статут Міжнародного кримінального суду (1998 року). Статутна діяльність та рішення цих трибуналів мають надзвичайне значення для міжнародного права. Відповідальність за ці злочини була визначена статутами Нюрнберзького і Токійського трибуналів і знайшла своє пряме втілення в їх вироках. Початок діяльності цих трибуналів можна назвати початком процесу визначення системи злочинів проти миру і безпеки людства як у міжнародному праві, так і національних кримінальних законах.

Підводячи підсумок, можна сказати, що злочини проти людства несуть загрозу не лише конкретній особі, а людській спільноті, довшію, бо порушують правила людського співіснування. На нашу думку, дуже вірно, що даний вид злочинів засуджується не окремими країнами а всією світовою спільнотою.

Одержано 17.04.2018



УДК 342.728

Вікторія Юрійвна ЦЕБИНОГА,

курсант групи Ф1-302 ХНУВС

Науковий керівник: доцент кафедри конституційного і міжнародного права факультету № 4 ХНУВС кандидат юридичних наук, доцент Радченко О. І.

ГРОМАДСЬКА ДУМКА ЯК ІНСТРУМЕНТ СУСПІЛЬНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДЕРЖАВНОЮ ВЛАДОЮ

На теперішній час, коли Україна знаходиться у складному соціально-економічному та геополітичному становищі, і, водночас, на етапі впровадження різних реформ, починаючи з політичної й закінчуючи реформою правоохоронної системи, важливим постає питання про співпрацю державної влади із громадянським суспільством, громадськими об'єднаннями. Саме цей інститут є одним із головних у механізмі побудови демократичної правової держави та своєрідним засобом контролю за прийняттям державних рішень.

Наразі відсутній єдиний підхід до розуміння терміну «громадськість». У різних нормативно-правових актах цей термін пояснюється по-різному. Ми ж, у даній роботі під поняттям «громадськість» розуміємо найбільш соціально-активну частину нашого суспільства, яка усвідомлює проблемність конкретної ситуації, а також відповідним чином реагує на таку ситуацію. Тобто це не все суспільство, а лише окрема його частина, яка має певні погляди та ідеї, спрямовані на пошук шляхів вирішення, та намагається вплинути на державний апарат з метою підштовхнути його до більш активної діяльності. Похідним від вище вказаного поняття є поняття «громадська думка». Громадська думка – це сукупність спільних думок суспільства чи інституту громадянського суспільства щодо спільного питання, яке може зачіпати їх інтереси та має актуальність в конкретний час.

Серед характерних ознак громадської думки можна виокремити наступні:

- вона є індикатором відношення суспільства до законотворчості;
- спільність інтересів громадян;
- соціальна підтримка;
- інформаційна насиченість;
- динамічний характер;
- інтенсивність думки;
- соціальна спрямованість.

Даний перелік ознак не є вичерпним, він може змінюватися чи доповнюватися у залежності від характеру та діяльності громадянського суспільства.

Результатом громадської думки є врахування органами державної влади, насамперед законодавчої, у своїй роботі поглядів і думок найбільш активної частини громадськості, яку часто називають активістами. Громадська думка існує у суспільстві завжди, а її реалізація – громадська ініціатива – може бути, а може і не бути. Вона може виходити від різних за своїм статусом прошарків суспільства, тому має динамічний характер.

Безпосередньо громадська думка формується під впливом правосвідомості громадян. Тому громадську думку неможливо ототожнювати ні з однією із форм суспільної свідомості. Адже спочатку думка виявляється в емоціях та ідеях, і лише згодом – у діях. Тому дійсно важливе значення має формування високого рівня правової культури та правосвідомості громадян. У наш час це складно, адже має місце чимала кількість проявів деформацій правосвідомості, серед яких в Україні найбільш поширеним є правовий нігілізм.

Таким чином, участь громадськості у формуванні державної політики може виступати засобом боротьби громадянина з невизначеністю та непередбачуваністю дій державно-владних інституцій. Саме це може стати однією з форм мотивації суспільства до мобілізації й впровадження адекватних суспільно-політичних цінностей, які є засобом репрезентації інтересу громадянського суспільства.

Одержано 17.04.2018



УДК 342.511

Віталій Олександрович ІВЧЕНКО,
курсант групи Ф1-103 ХНУВС

*Науковий керівник: доцент кафедри конституційного і міжнародного права
факультету № 4 ХНУВС кандидат юридичних наук, доцент Гудзь Т. І.*

ПРОБЛЕМА ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІМПІЧМЕНТУ В УКРАЇНІ

Розвиток і функціонування будь-якої демократичної держави багато у чому залежить від ефективного та чіткого розподілу функцій при здійсненні державної влади. Це неможливо без удосконалення системи стримувань і противаг, яка забезпечує неможливість порушення засад демократичного ладу. Важливим елементом даної системи має бути процедура відповідальності вищих посадових осіб, серед яких особливе місце займає імпічмент.

Імпічмент – це найбільш типова форма політичної відповідальності президента, після завершення якої президент втрачає своє звання та статус, й може бути притягнутий до юридичної відповідальності у якості приватної особи.

Інститут імпічменту Президента України є основним видом конституційно-правової відповідальності глави держави. Тим не менш, процедура усунення Президента з посади в порядку імпічменту закріплена лише у ст. 111 Конституції України і визнана неефективною, оскільки викликає більше запитань, аніж відповідей. Інших правових актів, які б детально регулювали порядок здійснення даної процедури, в Україні не існує. Разом з тим, про необхідність вирішення даної проблеми свідчать щонайменше сім законопроектів, які були подані до Верховної Ради України, починаючи з 2011 р., але які так і не знайшли своєї реалізації. Останній проект закону було подано 31 жовтня 2017 р. Як зазначив його автор, мета цього законопроекту – «усунення прогалів в чинному законодавстві, які дозволяють главі держави діяти всупереч Конституції та інтересів народу України».

Ще одним аргументом на користь прийняття спеціального закону про імпічмент можуть слугувати події 2014 р., а саме втеча В. Януковича, коли виникла реальна проблема щодо притягнення його до відповідальності. З юридичної точки зору поняття «самоусунення від виконання своїх обов'язків» не є тотожним а ні відставці Президента, а ні процедурі імпічменту. Але на той момент вирішення даної проблеми в інший спосіб, аніж шляхом голосування Верховної Ради України, вбачається неможливим.

Український законодавець та правник В. Мусіяка вважає, що з юридичної точки зору усунення президента Януковича з посади Президента України було таким, що ухвалене в умовах крайньої необхідності. «Дії Верховної Ради – на той день єдиного легітимного органу в державі – це крайня необхідність з точки зору збереження і порятунку держави», – зазначив він. Це ще раз доводить необхідність як розширення підстав для оголошення імпічменту Президенту, так і визначення детальної процедури його здійснення.